

Het Chinese lakscherm

Thomas van Gulik

法官狄

RECHTERTIE.NL

© 2012

Robert van Gulik, geboren in Zutpen in 1910, was een van de meest originele sinologen van de twintigste eeuw. Als Nederlands diplomaat werd hij uitgezonden naar China en Japan in de woelige jaren rond de Tweede Wereldoorlog. In die periode schreef hij zijn eerste Rechter Tie-romans, Chinese misdaadverhalen die spelen in de Ming dynastie met in de hoofdrol, de scherpzinnige magistraat Tie, districtsrechter en tegelijkertijd ook meester-detective. Zijn Rechter Tie-romans, verschenen in 29 talen, zijn beroemd over de hele wereld.

Robert van Gulik was ook een verwoed verzamelaar van Chinese kunst en antiek. Waar hij ook ter wereld was, kende hij de Chinese antiquairs en kunsthandelaars en op zijn vele zoektochten kwam hij niet zelden unieke objecten tegen die hij voor zijn collectie verwierf.

Vier deugdzame bezigheden

Zo trof hij in 1949 bij een antiquair in Tokyo een Chinees lakscherm aan uit de Ming-periode (Wan-li, 1573–1619). Het is een klassiek, staand vouwscherm bestaande uit vier, in rood lak uitgesneden panelen (56×224cm). De afbeeldingen op de panelen hebben de titel *Vier deugdzame bezigheden van de Chinese geleterde* en tonen een tuin waarin een gezelschap literaten in geschriften verdiept zijn, gedichten voordragen, kalligraferen of de Chinese luit bespelen. Dit Chinese lakscherm met zijn verfijnde uitstraling reisde met Robert van Gulik de wereld rond en had steeds een prominente plaats in de ambasadewoningen die hij zou betrekken.

Inspiratie

In dit lakscherm vond Robert van Gulik de inspiratie voor het schrijven van zijn Rechter Tie-roman *Het Chinese lakscherm* (*The Lacquer Screen*) die in 1962 uitkwam. In deze roman lost Rechter Tie drie ingewikkelde moordzaken op door het ontraadselen van het weezinwekkende geheim dat achter de vier panelen van een antiek Chinees lakscherm schuilging.

Rechter Tie stond op en ging voor het scherm staan. Elk van de vier panelen bestond uit een dunne plaat van rood lak gevat in een rand van uitgesneden ebbenhout. In elk was met grote kunstvaardigheid een voorstelling gegraveerd...

Hiermee geeft hij een nauwkeurige beschrijving van het lakscherm dat hij in Tokyo had gevonden. Voor dit Rechter Tie-verhaal, geeft hij een andere invulling aan de panelen van het lakscherm:

De vier panelen van het scherm stellen de vier seizoenen voor; lente, zomer, herfst en winter.

Kennelijk kwam hem deze invulling beter uit voor het plot van deze Rechter Tie-roman. Dit Chinese lakscherm heeft van 1998 tot 2004 deel uitgemaakt van een tentoonstelling in museum Naturalis te Leiden.

In 1964 werden de Olympische Spelen gehouden in Tokyo. Voor het eerst stond judo als demonstratiesport op het programma. In de finale werd de Japanse favoriet Akio Kaminaga sensationeel verslagen door Anton Geesink. Onze landgenoot wordt hier door Robert van Gulik, Nederlands ambassadeur in Tokyo, be-

groet in de hal van de ambassade, staande voor zijn Chinese lakscherm.

Op de voorgrond ziet u judo-legende Kyuzo Mifune, een van de beroemdste leerlingen van Jigoro Kano, de grondlegger van het judo. Nog net zichtbaar op de achtergrond is Shih-Fang Shui, echtgenote van Robert van Gulik.

高羅佩